

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 98

Valtuustoaloite kuntalaisten toiminta- ja työkyvyn sekä hyvinvoinnin lisäämiseksi – Aila Dündar-Järvinen

TRE:7398/06.00.01/2021

Valmistelija / lisätiedot:
Mika Vuori

Valmistelijan yhteystiedot

Hyvinvointikoordinaattori Jaana Ylänen, puh. 040 800 7478, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Leeni Herrala, puh. 040 481 8428, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Lauri Savisaari, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Aila Dündar-Järvisen aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Kaupunginvaltuutettu Aila Dündar-Järvinen esittää 25.10.2021 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki panostaa kuntalaisten toiminta- ja työkyvyn sekä hyvinvoinnin lisäämiseen. Valtuutettu kuvaa aloitteessaan toimenpiteitä ja edellyttää kaupungin huolehtivan tuki- ja liikuntaelinterveyden edistämisen näkymisestä Tampereen hyvinvointisuunnitelmassa ja -kertomuksessa. Valtuutettu Dündar-Järvinen nostaa esiin mm. ylipainosta johtuvat liikkumisongelmat ja muut kansansairaudet, jotka lisääntyvät tuki- ja liikuntaelinsairauksien myötä. Ennaltaehkäisevinä keinoina valtuutettu Dündar-Järvinen mainitsee mm. liikkumisen lisäämisen ja sen mahdollistamisen kunnassa mm. lisääntyvän pyöräilyn ja kävelyn kautta.

Tampereen kaupungilla ja kaupunkiseudulla on useita tähän aihepiiriin liittyviä suunnitelmia ja toimenpiteitä: Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa (2020) kävelyä ja pyöräliikennettä koskevat toimenpiteet ovat merkittävässä roolissa osana liikkumiselle asetettujen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Tampereen kestävä kaupunkiliikkumisen suunnitelma 2030 SUMP (2021) tarkentaa tiekartassa määritettyjä toimenpiteitä, ja sen tavoitteena on sitouttaa kestävä kaupunkiliikkumisen periaatteet vahvemmin liikkumista koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tampereella ydinkeskustaan on rakentumassa keskustan strategisessa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

osayleiskaavassa (2017) osoitettu hitaan liikkumisen alue ja myös aluekeskusten jalankulkuvyöhykkeiden kehittäminen on aktiivisesti käynnissä raitiotiehankkeen ja asukasmäärän kasvun kirittämänä. Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelmassa (2021) on määritetty kävelyn edistämiseen liittyviä toimenpiteitä ja seurannan mittareita. Tampereen kaupungilla on valmisteilla kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030 sekä Tampereen pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2030, joita valmistellaan parasta aikaa kuluvan vuoden päätöksentekoon.

Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (SUMP) on hyväksytty kaupunginhallituksessa 3.5.2021. Tässä suunnitelmassa esitetään tavoitteeksi kestävien kulkutapojen voimakas kasvu ja autolla tehtävien matkojen osuuden kääntäminen laskuun: vuonna 2030 matkoista 69 % tehdään joukkoliikenteellä, kävellen tai pyörällä. Näihin tavoitteisiin liittyen on tulossa edellä mainitut ohjelmat kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi. Kulkutapamuutokset eivät tapahdu yksin liikenneympäristöä muuttamalla, vaan liikkumisen mahdollisuudet tarvitsevat markkinointia löytääkseen käyttäjänsä. Tätä tullaan vahvistamaan myös kuntalaisille suunnatussa hyvinvoinnin tiedotuksessa, joka linkittyy myös elintapaohjauksen sisältöihin.

Teemaviikot, kuten Liikkujan viikko ja Pyöräilyviikko, näkyvät jo nyt kaupunkikuvassa. Tampere kehittää kestävästä liikkumisen markkinointia ja liikkumisen ohjausta kaupungin sisäisen koordinaatioryhmän kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Suunnitelmien mukaisesti Tamperetta kehitetään niin, että tavallisen ihmisen tyypilliset valinnat johtavat yhä useammin aktiivisiin kulkutapavalintoihin. Lyhyet matkat omin voimin pyörällä liikkuen ovat olleet Tampereella kasvussa viime vuodet, mutta silti niiden suosio laskee nopeasti mitä pidemmästä matkasta on kysymys. Kävely on suosituinta lyhyillä, alle kilometrin matkoilla ja pyörällä liikkuminen hieman pidemmällä, 1–2 kilometrin matkoilla. Jo 2–3 kilometrin matkoista yli puolet tehdään autolla. Lyhyillä alle parin kilometrin matkoilla on parhaat mahdollisuudet siirtyä autolla liikkumisesta kävelyn, potkulautaan tai kaupunkipyörään.

Pidemmillä matkoilla autoilusta pyöräilyyn siirtymistä helpottaa sähköpyörien yleistäminen. Tamperelaisten työmatkojen pituus on keskimäärin 10 km. Noin 74 000 tamperelaista asuu 15 minuutin pyöräilymatkan päässä Keskustorilta. Aktiivisten työmatkojen osuutta olisi mahdollista lisätä reilusti ilman, että työmatkaan kuluva aika kasvaisi kohtuuttomasti. Näihin haasteisiin tullaan vastaamaan pyöräilyn kehittämisohjelmassa 2030, toimenpiteinä esim. kaupunkirakenteen tiivistäminen ja kestävästä liikkumisesta tukevan palveluverkon kehittäminen, työpaikkojen liikkumisen ohjaus, pyöräilyn pääreittien laatutason nostaminen, aktiivisten kulkutapojen sujuvoittaminen ja nopeuttaminen esimerkiksi liikennevaloetuksilla, laadukkaan ja riittävän pyöräpysäköinnin toteuttaminen, myös esim. sähköpyörille. Suunnitelman toteuttamista ohjaa ympäristön ja maankäytön

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ohjausryhmä (YMO). Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma ja toimenpideohjelma on laadittu vuosille 2021–2024.

Seurantaindikaattoreissa mukana ovat mm. kulkutapavalinta ja kestävän liikkumisen vyöhykkeet kaupunkirakenteessa.

Tampereen kaupunkipyöräjärjestelmään kuuluu 700 kaupunkipyörää ja 95 kaupunkipyöräasemaa. Kaupunkipyörät ovat osa Nysse-perhettä, ja järjestelmän kokonaisuuden organisoinnista vastaa Tampereen kaupunki. Kaupunkipyörien käyttöä varten ladataan Tampereen kaupunkipyörät -sovellus, jolla rekisteröidytään kaupunkipyörien käyttäjäksi ja jolla maksetaan pyörän käytöstä. Tampereen kaupunkipyöräjärjestelmä käynnistyi kesäkuussa 2021.

Arkiliikunnan harrastaminen myös liikuntapaikoilla on Tampereella hyvällä tasolla, erityisesti koronan vaikutuksesta talviurheilulajeista hiihtäminen on saavuttanut uusia harrastajia ja myös luistelulle on kaupungissa hyvät mahdollisuudet. Kaupungissa on yhdeksän ulkokuntosalia, joissa vertaisohjausta voi saada myös liikuntaluotseilta.

Tampereen kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2017–2020 sisältää aloitteessa esitetyt indikaattorit liittyen elintapoihin (liikunnan harrastaminen, ravitsemustottumukset ja ylipaino), elämänlaatuun (koettu terveydentila), toimintakykyyn (työkykyä ja suorituskykyä kuvaavat indeksit), sairastavuuteen ja tapaturmiin.

Hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2025 on nostettu esiin erityisesti tiedotus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (HYTE) kuntalaisille, tavoitteena on kehittää arjen ja oman hyvinvoinnin parantamisen tueksi uusia toimintamalleja. Kaupunki koordinoi yhdessä 3. sektorin ja hyvinvointialueen kanssa HYTE-kalenterin käyttöönottamista ja viestii hyvinvointiin liittyvistä tapahtumista ja ryhmätoiminnoista kuntalaisille tapahtumat.tampere.fi -sivuston välityksellä. Elintapaohjauksesta tullaan vastaamaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa sisältöjen osalta. Elintapaohjauksen palvelutarjottimen koonti eri ikäryhmille on valmisteilla (lapset, nuoret ja lapsiperheet, työikäiset, ikääntyneet).

Tampereen kaupungin vastaanotto toiminnan kuntoutuspalveluihin on paljolti sisällytetty toimintamalleja, joita valtuustoaloitteessa toivotaan tehtävän. Aikuinen kuntalainen voi ottaa suoraan yhteyttä fysioterapeuttiin omalle terveysasemalleen soittamalla. Jo puhelinkontaktissa terapeutti tekee terapiatarpeen arvioita ja toteaa asiakkaan oireen kiireellisyyden, antaa ohjeita, joita voi lähettää myös kirjallisesti asiakkaalle joko sähköpostilla tai kirjeitse. Tarvittaessa asiakas saa vastaanottoajan fysioterapeutille. Fysioterapeutti voi konsultoida terveyskeskuslääkärinä tai fysiatrian erikoislääkärinä. Näin asiakas saa oikea-aikaisesti ohjauksen harjoitteluun, tarvitsemansa terapiaan tai ohjauksen jatkotutkimuksiin, joista hän hyötyy enemmän fysioterapeutin tutkimuksen jälkeen. Asiakas voi varata myös Omaolo-järjestelmän kautta vastaanottoajan fysioterapeutille. Myös sairaanhoitaja voi varata asiakkaalle ajan fysioterapeutille ilman lääkärin lähetettä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kuntoutuspalvelujen ja lähitorien kanssa on käynnistetty toimiva yhteistyö. Lähitorin tuki- ja liikuntaoireiset asiakkaat tunnustetaan entistä herkemmin ja ohjataan suoraan kuntoutuspalvelujen piiriin. Vastaavasti fysioterapeutit voivat lähettää asiakkaan lähitorille harjoitteluryhmiin. Kuntoutuspalvelujen ja liikuntapalvelujen jo vuosia kestänyt hyvä yhteistyö jatkuu edelleen. Terveysasemilla toimivat liikuntaneuvojan vastaanotot, joille sekä lääkärit että hoitajat voivat varata ajan asiakkaille, jotka tarvitsevat liikunnan ohjausta tai tukea oikean liikuntalajin löytymiseen. Vuonna 2021 liikuntaneuvontaa sai 1605 kuntalaista, vaikka korona esti kevätkaudella lähes kaikki tapaamiset.

Terveysasemilla järjestetään asiakkaille moniammatillisesti ohjattuja luustoinfoja sekä nivelrikkopajoja. Näiden tarkoituksena on lisätä tietoa ja ohjata omaehtoiseen harjoitteluun. Kaaos-vastaanotoilla (kaatumisen ja osteoporoosin ennaltaehkäisy) terveydenhoitaja ja fysioterapeutti kartoittavat kaatumisriskissä olevien asiakkaiden elinolosuhteita ja antavat ravitsemus- ja liikuntaneuvontaa, apuvälineneuvontaa sekä asunnon muutostöiden neuvontaa huomioiden asiakkaan toimintakyvyn.

Tampereen kaupunki on laatinut suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2020–2023. Tukea vanhenemiseen -suunnitelma perustuu Tampere - sinulle paras -kaupunkistrategian tavoitteisiin, joista keskeisimpiä ikäihmisten näkökulmasta ovat ennaltaehkäisy, yhteisöllisyys ja osallisuus, kumppanuus sekä asiakaskokemus. Suunnitelmaan on koottu kotona asumista tukevaa toimintaa harrastusmahdollisuuksista kotihoitoon.

Kaupungin kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminta mahdollistaa maksutonta toimintaa sekä vapaaehtoisille että seuraa kulttuurikokemuksia tai liikunnan pariin haluaville täysi-ikäisille. Kulttuuriluotsin voi varata seuraksi näyttelyyn, elokuvaan tai konserttiin. Kohteita on useita. Kulttuuri- ja liikuntaluotsit ovat Tampereen kaupungin kouluttamia vapaaehtoisia, jotka lähtevät täysi-ikäisten henkilöiden seuraksi esimerkiksi kävely- tai pyörälenkille. He toimivat myös kuntoilukavereina viikoittain kokoontuvissa liikuntaryhmissä eri puolilla kaupunkia. Vuonna liikuntaluotsattavien henkilöiden lisäksi oli kulttuuriluotsattavia oli kaikkiaan 487 henkilöä.

Tampereen seudun työväenopisto antaa 30 % alennuksen yli 67-vuotialle opiskelijoilleen yhdestä opintokurssista lukukaudessa. Tampereella on pilotoinnissa myös Kaikukortti, joka mahdollistaa aikuissosiaalityön asiakkaille maksuttomia kulttuuritilaisuuksia.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aila Dündar-Järvinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§98

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)